

הכנת דור העתיד - הכשרה בזקנה, תרבות וטכנולוגיה במקצועות הרווחה והבריאות

ד"ר אלכסנדר דניאל-סעד, ד"ר ליה רינג, ד"ר נוסייבה ריאן-גרה, פרופ' שושי
קיסרי, ופרופ' דקלה סגל-כרפס

מרחב Act-Friendly, אוניברסיטת חיפה

סביבות ידידותיות גיל Age – Friendly Environments
21/5/25

הסתגלות מקצועית בעידן משתנה: דמוגרפיה, תרבות וטכנולוגיה במוקד שירותי הבריאות והרווחה

1 הזדקנות אוכלוסייה

עד 2050, 22% מהאוכלוסייה תהיה מעל גיל 60. היא הצרכנית המרכזית של שירותי בריאות. מתמודדים בזמנית, גם עם אתגרים רפואיים וגם בפער הדיגיטלי

גיוון תרבותי

ישראל מאופיינת בגיוון תרבותי, המצריך טיפול מותאם-תרבות

שילוב טכנולוגיות

שילוב יותר טכנולוגיות דיגיטליות, הדורשות אוריינות טכנולוגית גבוהה.

מי יטפל בנו בעתיד? הכשרת הסטודנטים לאתגרים של המחר

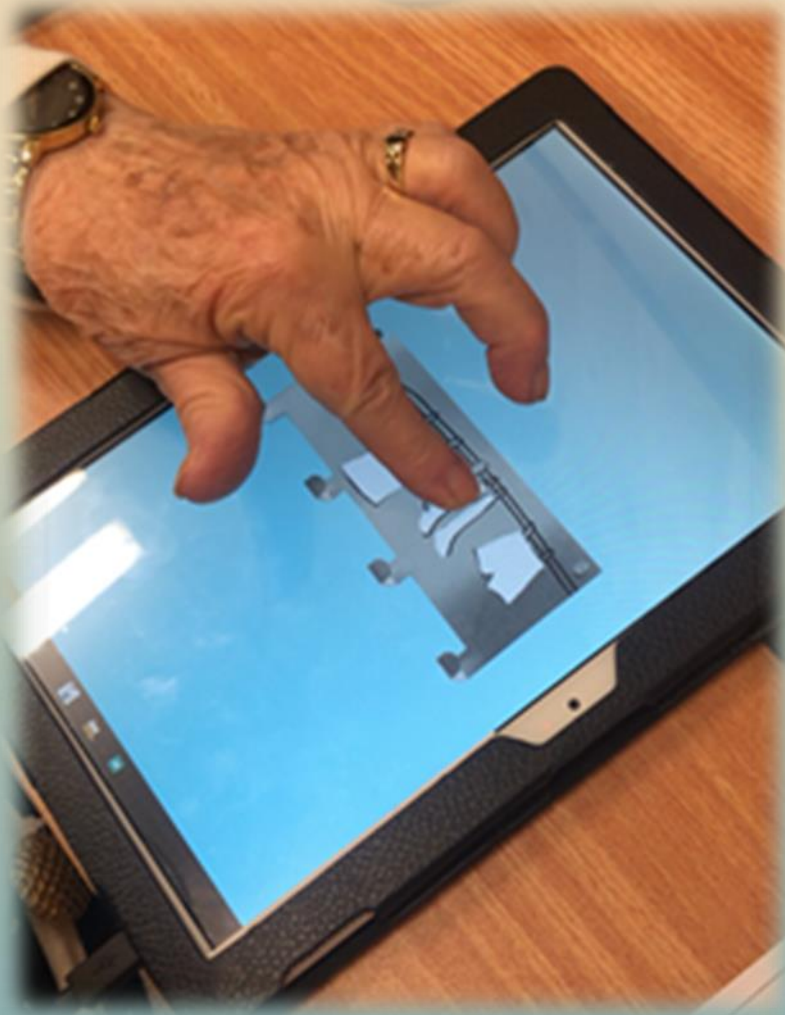
צורך של מתן הכשרה מותאמת לסטודנטים
הכשרה שתכשיר אותם לעבוד עם כלים **טכנולוגית** בעת המפגש
שלהם עם האוכלוסייה **הזקנה** המגוונת **תרבותית**, Lindgren et al.,
(2015)

מטרת המחקר

- הערכת המידה בה תכני גיל Age, תרבות Cultural וטכנולוגיה Technology (ACT) משולבים בקורסים חובה
- בחינת הקשר בין מאפייני המרצים לבין שילוב תכני ACT בהוראתם.
- בחינת אופן העברת התכנים

שיטת המחקר

- משתתפים: 195 מרצים מ-10 חוגים
- איסוף נתונים: שאלון דמוגרפי וסקר מקוון שנבנה בהתאמה למחקר כמו גם שאלות פתוחות

תיאור מדגם המחקר

מאפיין	נתון
גיל ממוצע	53.24 שנים ($SD = 9.4$)
מגדר	71% נשים
שפת אם	77.4% דוברי עברית כשפת אם
זהות דתית	93% מזדהים כיהודים
רמת דתיות	77% חילונים
תואר אקדמי	70% בעלי תואר דוקטור – Ph.D
מעורבות במחקר	69% פעילים מחקרית
הכשרה מקדימה בנושאי ACT	הזדקנות: ממוצע 2.2, תרבות: ממוצע 2.3, טכנולוגיה: ממוצע 1.9 (בסולם 1–5)
מעורבות מחקרית בנושאי ACT	הזדקנות: ממוצע 1.9, תרבות: ממוצע 2.2, טכנולוגיה: ממוצע 1.9 (בסולם 1–5)

הסקר הועבר ל 10 חוגים ובתי ספר

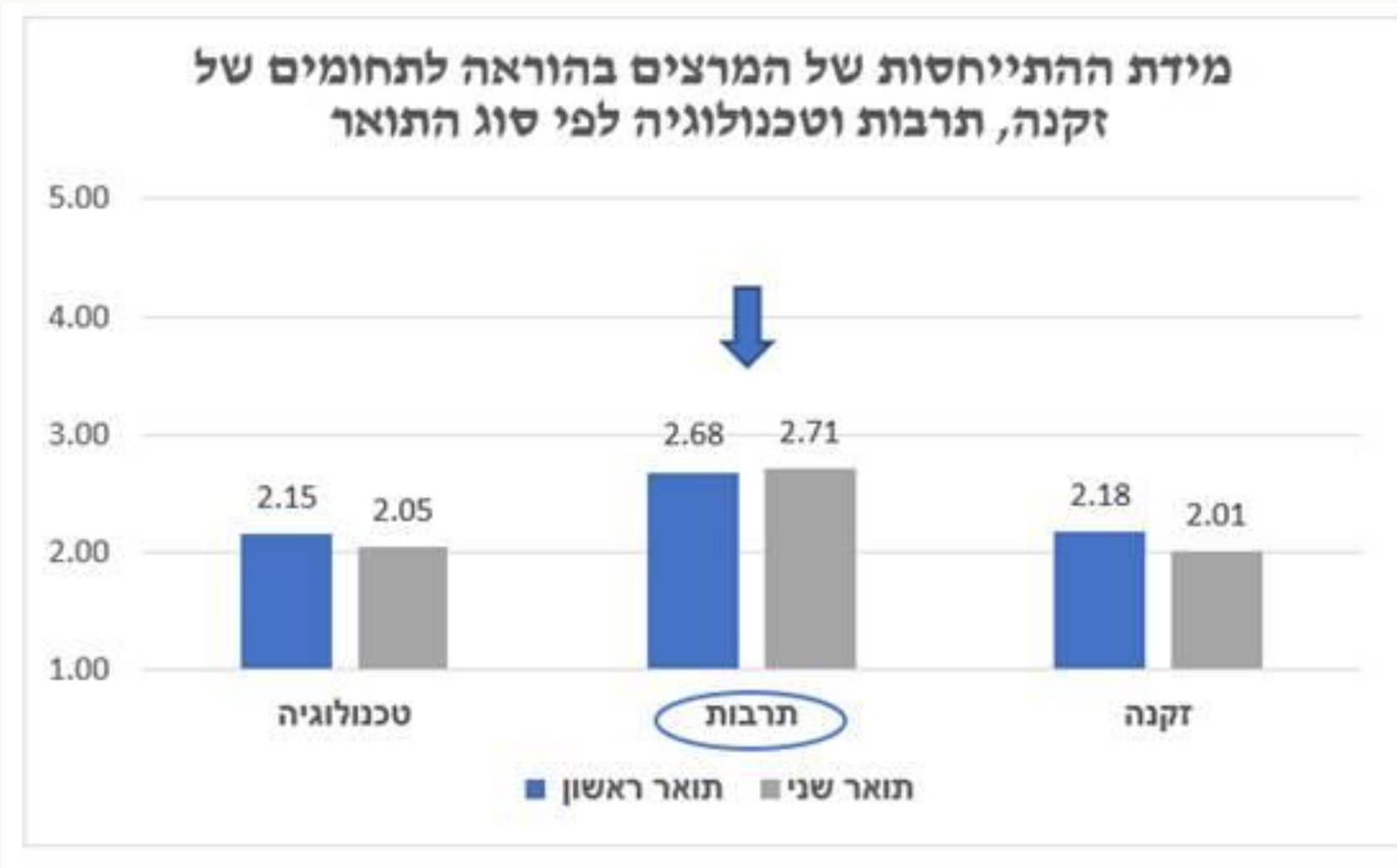
מספר משתתפים (%)	חוג/ביה"ס
39 (20%)	סיעוד
17 (8%)	בריאות הציבור
25 (13%)	עבודה סוציאלית
34 (17%)	טיפול באמצעות אמוניות
15 (8%)	הפרעות תקשורת
20 (10%)	פיזיותרפיה
28 (14%)	ריפוי בעיסוק
7 (4%)	גרונטולוגיה – מדעי הזיקנה
3 (2%)	בריאות נפש קהילתית
7 (4%)	שירותי אנוש

תוצאות עיקריות - כמותיות

1. המרצים דיווחו על רמות שילוב נמוכות יחסית של נושאי זקנה, תרבות וטכנולוגיה (ACT) בהוראה, הן בתארים הראשונים והן בתארים מתקדמים

2. תכנים שקשורים לתרבות שולבו בתדירות גבוהה יותר לעומת נושאים הקשורים בזקנה או בטכנולוגיה

שילוב זקנה בהוראה		שילוב תרבות בהוראה		שילוב טכנולוגיה בהוראה		
BA (β)	MA (β)	BA (β)	MA (β)	BA (β)	MA (β)	
שלב 1						
-.217*	-.010	-.228*	-.174*	.045	.178*	מין (ייחוס : נשים)
-.148	.033	-.024	-.084	-.066	-.037	שפת אם (ייחוס : לא עברית)
.098	.029	.210*	.218*	.157	.204*	רמת דתיות (ייחוס : חילוניים)
-.015	.038	-.040	.072	-.043	.086	ותק (בשנים)
.319*	.058	.160	-.031	.071	.032	דרגה אקדמית (ייחוס : זוטרי)
-.127	.157	-.055	-.009	.176	.139	עוסק/ת במחקר (ייחוס : כן)
שלב 2						
-.128	.054	-.191*	-.086	.015	.139*	מין (ייחוס : נשים)
-.177*	.067	.057	-.002	-.035	.023	שפת אם (ייחוס : לא עברית)
.094	.041	.100	.128	.070	.133	רמת דתיות (ייחוס : חילוניים)
.037	.022	-.003	.070	-.007	.131	ותק (בשנים)
.123	-.064	-.021	-.102	.124	-.117	דרגה אקדמית (ייחוס : זוטרי)
-.269*	-.019	-.229*	-.176*	-.107	.033	עוסק/ת במחקר (ייחוס : כן)
.525**	.503**	.424**	.379**	.360**	.410**	מעורבות מחקרית ב ACT (1–5)
.210*	.322**	.302**	.215*	.425**	.267*	הכשרה קודמת ב ACT (1–5)

**גורמים המשפיעים
על שילוב תכני ACT
– רגרסיות היררכיות
בשלבים לניבוי
הגורמים המשפיעים**

ממצאי הרגרסיות היררכיות בשלבים לניבו הגורמים המשפיעים העידו

1. הכשרה קודמת או מעורבות מחקרית באחד מתחומי (ACT) נמצאו כקשורים באופן

עקבי ומובהק לרמות שילוב של נושאים אלו בהוראה

2. מאפיינים דמוגרפיים, ותק ודרגה אקדמית של המרצים לא היו קשורים באופן עקבי

לרמות השילוב של ACT בהוראה

ניתוח שתי השאלות הפתוחות העלה שלוש תמות מרכזיות

אופני שילוב תכני הזיקנה ודרך קורסים ייעודיים

אופני שילוב תכנים תרבותית והקשרים קליניים

הכשרה טכנולוגית - דרך קורסים ייעודיים

שיטות הלמידה העיקריות הן התנסויות (סדנאות, דיוני מקרים, עבודות שטח), אך חסרות לרוב מסגרת תאורטית מסודרת

גישות פדגוגיות לשילוב תכני ACT

שילוב גיוון תרבותי

"בקורס עסקנו בשאלה למי מספרים במשפחה חרדית על מחלה – האם לאם או רק לגבר במשפחה"

שימוש בטכנולוגיה

"מפגש לביצוע חשיבה ביקורתית והתנסות מעשית עם טכנולוגיה מסייעת"

יישומים קליניים של הזדקנות

"אני מלמד על מחלות שכיחות בזקנה -סרטן, מחלות לב ושבץ"

למידה מהשדה

"סטודנטים הביאו מקרים קליניים מהפרקטיקה, כמו טיפול באנשים מזדקנים מעדות שונות"

מה למדנו מהנתונים:

- פער משמעותי בין החשיבות לבין השילוב
- תכני תרבות שולבו יותר מאשר תכני הזדקנות וטכנולוגיה
- הכשרה מוקדמת או מעורבות מחקרית בנושאי ACT קידמו שילוב גבוה יותר של התכנים בהוראה.
- למידה חווייתית נפוצה אך אינה תמיד מגובה במסגרת תאורטית מסודרת
- חסמים מערכתיים ומבניים
- מחסור במשאבים וזמן

המלצות לרפורמה מוסדית

שילוב שיטתי

γ

פיתוח סגל

מערכות תגמול

קהילות עשייה

המלצות חינוכיות ומסקנות

חינוך למקצועות הבריאות נדרש להתחדש ולהתאים את עצמו לעולם המשתנה –
עולם שמזדקן, מתרבות רבת זהויות, והוא הולך ונעשה דיגיטלי
הכשרה של אנשי מקצוע שידעו לתת מענה מותאם, שוויוני, וידידותי לגיל ושימוש
בטכנולוגיה מתאימה – מחייבת פעולה מתואמת בזירה המוסדית, הפדגוגית
והמדיניותית

תודה לכל חברי וחברות הסגל, שבחרו למצוא זמן ולענות על הסקר

תודה לצוות המרחב AGE FRIENDLY באוניברסיטת חיפה

תודה אישית לפרופ' אנה זיסברג

תודה לשותפותיי במחקר: ד"ר ליה רינג, ד"ר נוסייבה ריאן-גרה, פרופ' שושי קיסרי, ופרופ' דקלה

סגל-כרפס